

A collection of items including a chessboard, medals, a compass, and glasses. The chessboard is in the top left corner, featuring a red and blue checkered pattern with several pieces. Below it are two medals: one with a red ribbon and a white star, and another with a blue ribbon and a white star. A compass is visible in the bottom left corner. A pair of glasses with thin frames and a red-tipped pen are also present.

حسابرسی عملیاتی در مقایسه با حسابرسی مالی

مرتضی اسدی
خرداد 1394

mortezaassadi@yahoo.com

فهرست مطالب

◆ رؤوس تفاوت حسابرسی عملیاتی و حسابرسی مالی

◆ تعریف اثر بخشی، کارائی و صرفه اقتصادی به همراه مثال

◆ تشریح مراحل حسابرسی عملیاتی

حسابرسی عملیاتی

- ◆ این واژه برای توصیف بررسی یک سازمان یا فرآیندهای آن با توجه به کارایی و اثربخشی بکار می رود.
- ◆ واژه های مترادف استفاده شده : حسابرسی مدیریت، حسابرسی عملکرد، حسابرسی ارزش - برای - پول.

تفاوت بین حسابرسی عملیاتی و مالی: هدف حسابرسی

Financial مالی	Operational عملیاتی
تاکید بر اینکه آیا اطلاعات تاریخی به درستی ثبت شده اند: متمایل به گذشته	تاکید بر اثر بخشی و کارایی: نگرانی نسبت به عملکرد برای آینده

تفاوت بین حسابرسی عملیاتی و مالی: توزیع گزارش

مالی Financial	عملیاتی Operational
گزارش حسابرسی به طور معمول برای بسیاری از کاربران ارسال می شود ، به عنوان مثال سهامداران و بانکداران. (گزارش با جمله بندی تعریف شده به خوبی نیازها را برآورده می کند.)	در درجه اول برای مدیریت در نظر گرفته شده است. برای مدیریت عملیاتی و اجرایی و کمیته ی حسابرسی ارسال می شود . (جمله بندی گزارش، از حسابرسی به حسابرسی دیگر بطور قابل توجهی متفاوت است.)

تفاوت بین حسابرسی عملیاتی و مالی: شمول حیطه های غیرمالی

Financial مالی	Operational عملیاتی
محدود به موضوع هایی است که به طور مستقیم صورتهای مالی را تحت تاثیر قرار می دهد: حیطه های غیرمالی تنها برای مسائلی مانند تداوم فعالیت مخاطب قرار خواهد گرفت.	هر جنبه ای از کارایی و اثربخشی را پوشش می دهد؛ شامل طیف متنوعی از فعالیت ها.

ا.ک.ص The three E's

◆ **اثر بخشی:** درجه ای که اهداف سازمان (یا سیستم) به دست آید. (میزان حاصل شدن اهداف سازمان (یا سیستم))

◆ **کارایی:** حدی که هزینه ها بدون کاهش اثر بخشی کاهش یافته.

◆ **صرفه اقتصادی:** درجه ای که کالاها و خدمات با کیفیت مناسب در کمترین قیمت به دست آید.

مثال هایی از اثر بخشی و کارایی

◆ اثر بخشی و کارایی در زمینه یک هدف یا قصد مورد نظر، با استفاده از معیارهای خاص. اجازه دهید بگوییم که هدف شما "موفق شدن" (قبولی) در این دوره است.

◆ معیار اثر بخشی: حداقل نمره B.

◆ معیار کارایی: هنوز بتوانم دوستانم را دو بار در هفته ملاقات کنم و هفت ساعت در روز بخوابم.

آیا به این هدف رسیدیم؟

اثر بخشی Effectiveness	صرفه اقتصادی Economy
مریم : کسب نمره B مثبت	هر هفته یک دیدار طولانی و یک دیدار کوتاه با دوستان داشت. هشت ساعت خواب در هر شب .
کسری : کسب نمره A مثبت	دیدار با دوستان نداشت، تنها یک یا دو بار در هر ترم. شش یا هفت ساعت خواب در هر شب.

اهمیت معیار

- ◆ مثال بالا رابطه بین اهداف (مقاصد) و معیارها را نشان می دهد.
- ◆ اهداف باید نشان دهد که شخص، واحد سازمانی، یا سازمان چه می خواهد انجام بدهد.
- ◆ معیار باید مربوط به اهداف، و ممکن است به سختی توسعه یابد.

ارتباط حسابرسی عملیاتی و کنترل های داخلی

◆ یاد آوری کنیم که اهداف کنترل های داخلی خوب عبارتند از:

- نگهداری سیستم های قابل اتکا
- حفاظت دارایی ها، سوابق
- بهینه سازی استفاده از منابع
- پیشگیری و کشف اشتباه و تقلب

◆ حسابرسی عملیاتی می تواند به ارزیابی این کنترلها با استفاده از سه E (ا.ک.ص) کمک کند.

هدف ارزیابی کنترل داخلی

Financial audit

حسابرسی مالی

برای تعیین حدود آزمون
های محتوی.

Operational audit

حسابرسی عملیاتی

برای ارزیابی کارایی و
اثر بخشی کنترل های داخلی
و پیشنهاد برای بهبود

دامنه ارزیابی کنترل های داخلی

Financial audit حسابرسی مالی	Operational audit حسابرسی عملیاتی
محدوده موضوعات مؤثر بر صورتهای مالی.	نگران هر گونه کنترلی است که مدیریت برای ارزیابی، یا نتیجه بخش بودن در ریسک سازمانی، می خواهد.

چه کسی حسابرسی عملیاتی انجام می دهد؟

- ◆ چنین حسابرسی ممکن است توسط حسابرسان داخلی، حسابرسان دولت (حسابرسان دیوان محاسبات)، یا حسابداران عمومی خارجی (حسابداران رسمی مستقل) / شرکت های مشاوره ای انجام شود.
- ◆ تیم حسابرسی باید صلاحیت لازم در محدوده در حال حسابرسی را داشته باشد ، و استقلال خود را به بهترین شکل ممکن حفظ کند.

مراحل اصلی حسابرسی عملیاتی

- ◆ Planning
 - ◆ برنامه ریزی
- ◆ Evidence accumulation and evaluation
 - ◆ جمع آوری شواهد و ارزیابی
- ◆ Reporting and follow-up
 - ◆ گزارشگری و پیگیری

گام های برنامه ریزی حسابرسی عملیاتی

- ◆ Determine the scope of the engagement
 - ◆ تعیین دامنه کار
- ◆ Assess risks
 - ◆ ارزیابی ریسک ها
- ◆ Communicate with the organizational unit
 - ◆ ارتباط با واحد سازمانی
- ◆ Staff the engagement properly
 - ◆ کارکنان مناسب کار
- ◆ Obtain background information about the organizational unit
 - ◆ دریافت سابقه اطلاعات در باره واحد سازمانی
- ◆ Understand internal controls
 - ◆ شناخت کنترل های داخلی
- ◆ Decide on the appropriate evidence to accumulate
 - ◆ تصمیم گیری نسبت به شواهد مناسب جهت جمع آوری

تفاوت در اجزاء برنامه ریزی

Financial audit حسابرسی مالی	Operational audit حسابرسی عملیاتی
<p>معیارهای مورد استفاده برای برنامه ریزی به طور کلی استانداردهای حسابرسی پذیرفته شده (GAAS) است.</p>	<p>به دلیل متنوع بودن : Because of diversity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Difficult to determine specific objectives - مشکل تعیین اهداف خاص. - Criteria will be linked to objectives - ارتباط دادن معیارها به اهداف. - Staffing may require unique specialists - نیروی انسانی ، ممکن است به متخصصان منحصر به فرد نیاز شود. - Consensus with management needs to be reached with respect to the criteria - اجماع (توافق) با مدیریت برای رسیدن به معیارهای مورد توافق

جمع آوری شواهد حسابرسی عملیاتی و ارزیابی

◆ هفت نوع شواهد مورد استفاده در حسابرسی مالی در حسابرسی عملیاتی نیز استفاده می شود:

- واریسی فیزیکی
- تایید خواهی
- مستند سازی
- مشاهده
- پس و جو از صاحبکار
- اجرای مجدد
- روشهای تحلیلی
- Physical examination
- Confirmation
- Documentation
- Observation
- Inquiries of the client
- Reperformance
- Analytical procedures

گزارشگری حسابرسی عملیاتی

◆ همانطور که قبلا توضیح داده شد، گزارش های حسابرسی مالی ممکن است به طور گسترده ای منتشر شوند و جمله بندی استاندارد دارند.

◆ گزارش های حسابرسی عملیاتی به تناسب طراحی می شوند ، برای گزارش نویسی ممکن است زمان قابل توجهی برای برقراری ارتباط شفاف یافته ها و پیشنهادها صرف شود.

پیگیری حسابرسی عملیاتی

◆ هدف از پیگیری تعیین اینکه آیا تغییرات پیشنهاد شده انجام شده است و اگر نه، چرا.

◆ پیگیری ممکن است پس از یک دوره زمانی مشخص، در سال بعد، و یا حتی دو یا سه سال بعد باشد.

ضعف کنترل های داخلی

Financial audit

حسابرسی مالی

ضعف کنترل‌های داخلی- ضعف کنترل‌های داخلی در مواردی وجود دارد که:

الف-1. کنترل‌های داخلی به شیوه‌ای طراحی، پیاده‌سازی یا اجرا شود که قادر به پیشگیری، یا کشف و اصلاح به موقع **تحریف در صورتهای مالی** نباشد، یا

الف-2. کنترل‌های داخلی لازم برای پیشگیری، یا کشف و اصلاح به موقع **تحریف در صورتهای مالی** وجود نداشته باشد. (بند 6 استاندارد حسابرسی 265)

Operational audit

حسابرسی عملیاتی

در حسابرسی‌های عملیاتی، هنگامی یک ضعف کنترل های داخلی وجود دارد که طراحی یا اجرای یک کنترل موجب نشود که مدیریت یا کارکنان در جریان عادی اجرای وظایف محوله به آنان، (1) ضعف های اثربخشی یا کارایی عملیات ، (2) **تحریف در اطلاعات مالی** یا عملیاتی ، یا (3) عدم رعایت مفاد قوانین، مقررات ، قراردادهای یا موافقت نامه های کمکهای بلا عوض را به موقع پیشگیری، کشف یا اصلاح کنند. یک ضعف هنگامی در طراحی به وجود می‌آید که (الف) کنترل لازم برای دستیابی به هدف کنترلی، پیش بینی نشده باشد یا (ب) یک کنترل موجود به درستی طراحی نشده باشد. به طوری که حتی اگر کنترل به همان نحوی که طراحی شده است عمل کند، به هدف کنترل دست نمی یابد. ضعف در عمل هنگامی به وجود می‌آید که یک کنترل به درستی طراحی شده به همان گونه ای که طراحی شده است، عمل نکند یا هنگامی که شخص اجرا کننده کنترل، اختیار یا تخصصهای لازم برای اجرای اثربخش کنترل را نداشته باشد. (بند 4-21 استاندارد های حسابرسی عملیاتی)

تفاوت بین حسابرسی عملیاتی و مالی: معیار سنجش

مالی Financial	عملیاتی Operational
<p>حسابرس نسبت به اینکه آیا صورتهای مالی از تمام جنبه‌های بااهمیت، طبق چارچوب گزارشگری مالی تهیه شده است یا خیر، اظهار نظر می‌کند. چنین اظهارنظری در تمام حسابرسیهای صورتهای مالی، معمول است. (بند 1-ت استاندارد 200)</p> <p>. الزامات استانداردهای حسابداری، شکل و محتوای صورتهای مالی و اجزای تشکیل‌دهنده مجموعه کامل صورتهای مالی را مشخص می‌کند. حسابرس باید درباره اینکه آیا صورتهای مالی، از تمام جنبه‌های بااهمیت، طبق استانداردهای حسابداری، به نحو مطلوب تهیه شده است یا خیر، اظهار نظر کند.</p> <p>(بندهای 8 و 9 استاندارد 700)</p>	<p>حسابرسان بایستی معیارها را شناسایی کنند. معیار بیانگر قوانین، مقررات، مفاد قراردادهای، موافقت نامه‌های کمکهای بلا عوض، استانداردها، الزامات خاص، مقیاسهای اندازه‌گیری، عملکرد مورد انتظار، فعالیتهای تجاری تعریف شده و محک‌زنیهایی است که عملکرد با آن مقایسه یا ارزیابی می‌شود. معیار، وضعیت مورد نیاز یا مطلوب یا مورد انتظار در رابطه با برنامه یا عملیات را شناسایی می‌کند. معیار، زمینه را برای ارزیابی شواهد و شناخت یافته‌ها، نتیجه‌گیریها و پیشنهادهای مندرج در گزارش فراهم می‌سازد. حسابرس آن بایستی از معیارهایی استفاده کند که به اهداف حسابرسی مربوط است و ارزیابی متناسب با موضوع حسابرسی را میسر می‌سازد. (بند 37-4 استاندارد های حسابرسی عملیاتی)</p> <p>برخی نمونه‌های معیارها به شرح زیر است:</p> <p>الف هدف کلی یا مقاصد تعیین شده در قانون یا مقررات یا مقرر شده توسط مسئولان واحد مورد حسابرسی؛</p> <p>ب سیاستها و روشهای مقرر شده توسط مسئولان واحد مورد حسابرسی؛</p> <p>پ استانداردها و هنجارهای فنی؛</p> <p>ت دیدگاههای کارشناسان؛</p> <p>ث عملکرد دوره‌های پیشین؛</p> <p>اقدامات تجاری تعریف شده؛</p> <p>چ شرایط قراردادهای یا کمکهای بلا عوض؛ و</p> <p>ح عملکرد سایر واحدها یا بخشهایی که به عنوان معیارهای مشخص استفاده شده است.</p> <p>mortezaassadi@yahoo.com</p>